

ÚVOD

1. PŘEDMĚT PEDAGOGICKÉ PSYCHOLOGIE A PSYCHOLOGIE PRO UČITELE	5
1.1. <u>Vymezení pedagogické psychologie a psychologie pro učitele</u>	5
1.2. <u>Pedagogická psychologie a psychologie pro učitele jako</u> <u>otevřený systém</u>	9
1.3. <u>Význam psychologie pro učitelovu práci</u>	13
2. METODY PSYCHOLOGIE /SE ZŘETELEM K PRÁCI UČITELE/	18
2.1. <u>Obecné problémy psychologické metodologie</u>	18
2.2. <u>Schéma výzkumu v pedagogické psychologii</u>	21
2.3. <u>Členění metod a jejich charakteristika</u>	23
2.3.1. Dokumentační informace	24
2.3.2. Hypotéza v postupu vědecké práce	25
2.3.3. Pozorování	25
2.3.4. Rozbor výtvorů lidské činnosti	28
2.3.5. Sebepozorování	30
2.3.6. Rozhovor	31
2.3.7. Dotazník	33
2.3.8. Škálování a posuzovací stupnice	34
2.3.9. Anamnéza	36
2.3.10. Experiment	37
2.3.11. Psychologické testy	41
2.3.12. Didaktické testy	45
2.3.13. Sociometrická metoda /sociometrické testy/	51
2.3.14. Longitudinální metoda	54
2.3.15. Kvalitativní a kvantitativní metody zpracování faktů	55
3. PSYCHOLOGICKÉ SMĚRY A JEJICH VLIV NA TEORIE UČENÍ	56
3.1. <u>Marxisticko-leninská dialektickomaterialistická psychologie a</u> <u>teorie učení</u>	57
3.1.1. Učení o vyšší nervové činnosti a jeho význam pro chápání procesu učení	57
3.1.2. Utváření vědeckého dialektickomaterialistického pojetí psychiky v sovětské psychologii	62
3.1.3. Soudobé sovětské teorie učení	71
3.1.3.1. Obecné rysy sovětských teorií učení	71
3.1.3.2. Učení jako osvojování si pojmů	73
3.1.3.3. Učení jako řešení problémů	74
3.1.3.4. Učení jako osvojování si algoritmů	75
3.1.3.5. Učení jako utváření rozumových operací	76
3.1.4. Čs. funkčně strukturální teorie učení	78
3.2. <u>Západní psychologické směry, teorie učení a jejich zhodnocení</u>	80
3.2.1. Asociační psychologie a teorie učení	80
3.2.2. Behaviorismus, nebehaviorismus a s nimi související teorie učení	83
3.2.3. Gestaltická a kognitivní psychologie a jejich vliv na teorie učení	91
3.2.4. Hlubinná psychologie a neopsychoanalýza a jejich vliv na pedagogickou teorii	97
3.2.5. Humanistická psychologie a její názory na utváření osobnosti	103
3.3. <u>Vliv kybernetiky na teorii učení</u>	105
4. SYSTÉM PSYCHOLOGICKÝCH VĚD A KATEGORIÍ	110
4.1. <u>Vymezení psychologie a jeho problémy</u>	110
4.2. <u>Tradiční základní pojmy psychologie</u>	115
4.2.1. Prožívání	115
4.2.2. Chování	116
4.2.3. Vědomí	118
4.2.4. Nevědomí	123
4.2.5. Psychika	124
4.2.6. Klasifikace psychických jevů	126
4.3. <u>Systém kategorií a pojmů marxisticko-leninské psychologie</u>	130
4.3.1. Kategorie odrazu	130
4.3.2. Kategorie psychické regulace	134
4.3.3. Kategorie činnosti	136
4.3.4. Kategoriální systém z hlediska vývoje a utváření osobnosti	139
4.4. <u>Systém psychologických věd</u>	143

5. BIOLOGICKÁ DETERMINACE LIDSKÉ PSYCHIKY A PROCESU UČENÍ	150
5.1. <u>Lidský organismus jako otevřený a samoregulující systém</u>	150
5.2. <u>Činitelé biologické determinace lidské psychiky</u>	153
5.3. <u>Nervová soustava člověka a její funkce</u>	156
5.4. <u>Strukturální organizace mozku a psychická činnost</u>	164
5.5. <u>Základní zákonitosti nervových vzruchových procesů</u>	167
5.6. <u>Nervové pochody a odraz</u>	171
5.7. <u>Nepodmíněné reflexy a instinkty</u>	174
5.8. <u>Podmíněné reflexy a proces učení</u>	176
5.9. <u>Soudobé neurofyziologické a biochemické koncepce učení</u>	183
5.9.1. <u>Utváření současných názorů o biologických základech učení</u> ...	183
5.9.2. <u>Nové objevy makromolekulární chemie o paměti a učení</u>	187
5.9.3. <u>Důsledky vyplývající z biologie učení pro vyučovací proces</u> ..	191
5.10. <u>Genetické faktory a kodování informace v genetické paměti</u>	194
5.10.1. <u>Složení živé hmoty</u>	194
5.10.2. <u>Buněčná stavba organismu /se zřetelem ke genetice/</u>	197
5.10.3. <u>Obecné genetické pojmy a zákonitosti</u>	202
5.10.4. <u>Ústřední dogma molekulární genetiky a genetický kód</u>	210
5.10.5. <u>Možnosti a problémy genetiky člověka</u>	215
5.10.6. <u>Dědičnost psychických znaků</u>	220
6. ČLOVĚK JAKO SOCIÁLNÍ BYTOST A UTVÁŘENÍ JEHO PSYCHIKY VLIVEM SPOLEČNOSTI A VÝCHOVY	229
6.1. <u>Podstata sociální determinace lidské psychiky</u>	229
6.2. <u>Charakteristické rysy sociálních a kulturních faktorů a jejich působení na člověka</u>	233
6.2.1. <u>Člověk ve společenskokulturním systému</u>	233
6.2.2. <u>Charakteristika sociálních faktorů</u>	236
6.2.3. <u>Systém společenských a kulturních norem</u>	239
6.2.4. <u>Prostředky společenského vlivu na psychiku člověka /se zaměřením na působení rodiny a školy/</u>	242
6.2.4.1. <u>Soustava činitelů společenského vlivu</u>	242
6.2.4.2. <u>Sociálně psychologické působení rodiny</u>	243
6.2.4.3. <u>Sociálně psychologické působení školy</u>	248
6.2.4.4. <u>Působení dalších prostředků společenského vlivu</u>	251
6.3. <u>Sociální styk</u>	252
6.3.1. <u>Struktura sociálního styku</u>	252
6.3.2. <u>Sociální interakce</u>	253
6.3.3. <u>Komunikace mezi lidmi</u>	255
6.3.4. <u>Vzájemná percepce</u>	259
6.3.5. <u>Regulace chování člověka v zátěžových situacích</u>	261
6.3.5.1. <u>Náročné životní situace</u>	261
6.3.5.2. <u>Psychologické předpoklady zvládnutí zátěže</u>	267
6.4. <u>Proces socializace a role osobnosti</u>	271
6.4.1. <u>Socializace lidského jedince</u>	271
6.4.2. <u>Sociální učení</u>	275
6.4.3. <u>Vývoj lidského já a sebevýchova</u>	280
6.4.4. <u>Sociální role osobnosti a jejich přebírání</u>	284
6.5. <u>Skupina a kolektiv lidí /se zřetelem ke školní třídě/</u>	287
6.5.1. <u>Skupina, její druhy a dynamické procesy ve skupině</u>	287
6.5.1.1. <u>Skupina a její druhy</u>	287
6.5.1.2. <u>Velké sociální skupiny</u>	290
6.5.1.3. <u>Malé skupiny</u>	293
6.5.1.4. <u>Dynamické procesy ve skupině</u>	297
6.5.2. <u>Psychologické rysy kolektivu a jeho utváření</u>	298
6.5.2.1. <u>Znaky kolektivu</u>	298
6.5.2.2. <u>Utváření kolektivu</u>	302
6.5.3. <u>Školní třída /interpersonální vztahy, struktura/</u>	304
SEZNAM LITERATURY	313